

DOMOVINA

Štev 34.

V Ljubljani, 22. avgusta 1919.

Leto II.

Demokratska vlada.

V Beogradu se je zadnji teden izvršila velika politična izprememba. Vlada, v kateri so sedeli zastopniki malone vseh parlamentarnih strank, je odstopila in sestavljeno je popolnoma novo ministrstvo, v katerem so samo demokratje in socijalisti.

Dosedaj je vodil državo ministrski predsednik Protić, ki pa zanjo ni bil prevelika sreča. Mesto zadovoljstva, smo videli, da se med ljudstvom širi nezadovoljstvo. Mesto, da bi se država težkih porodnih bolečin kar najbolj hitreje otresla ter skušala priti v normalne razmere, smo videli, da državna oblast ni kos težki nalogi in da je za razvoj — zlasti gospodarskih razmer v državi pravzaprav ovira. Posebno veliko zmed je napravila dosedanja vlada z nesmiselnimi odredbami radi uvoza in izvoza, s pobiranjem visoke carine in s tem, da je hotel finančni minister Ninčić rešiti valutno vprašanje tako, da bi se dobilo za krono le 10—20 vinarjev. Ministru za prehrano dr. Korošcu je narod zameril, ker ni skrbel, da bi ljudje dobili zadostno množino sladkorja in drugih vsakdanjih potrebščin. Nočemo še naprej naštevati slabosti stare vlade. Vsakdo jih je več ali manj čutil na svoji koži. Ena stvar pa naj bo pribita. Državni voz je prišel po zaslugi Protićeve vlade v blato, ki je bilo tako veliko, da je bilo treba skoraj tri tedne, predno se je dobila nova vprega, ki naj ga potegne na suho. Tri tedne so se namreč vršila v Beogradu pogajanja za prevzetje vlade, tri tedne so se iskali državniki, ki bi imeli dovolj ljubezni do države in naroda, da prihite na pomoč, ko je nesreča velika ter postavijo brez ozira na svoje osebne koristi svoje najboljše moči domovini v prosep. Povabljen je bil vsakdo. Najpreje se je hotelo, da bi se z združenimi močmi udeležile reševalnega dela vse stranke v parlamentu. Čimdalje bolj pa je bilo jasno, da nekaterim strankam ni za državo, ne za narod, marveč le za strankanske koristi in osebne ozire njihovih voditeljev. Na vsezadnje je prišlo tako daleč, da so zapustile, domovino v najtežjem času srbijska radikalna stranka, hrvatska starčevićanska stranka in SLS ter da so morali demokratje, socijalisti, Ornogorci in še nekatere druge manjše parlamentarne skupine same sestaviti vlado. Ti narodni deserterji so se zbalili velikega, naporenega dela, ali pa so sprevideli, da so zanj nesposobni. Morda je tudi, da se je pri njih uresničil pogovor, ki pravi, da kdor drugim jama koplje, sam vanjo pade. Zakaj večkrat se je slišalo, da hočejo gorej imenovane stranke iztisniti iz vlade demokrate ter vladati brez njih in proti njim. Naj bo že kakor hoče. Zmagala je državna korist, na krmilo so prišle stranke, ki imajo pred očmi le korist širokih plasti naroda, kmeta, obrtnika in delavca, izven vlade pa so ostale stranke, zasledujoče le svoje strankarske in osebne koristi, ki leže izven naroda. V belgrajski vladi tudi ni več zastopana SLS, ki je v zadnjem času začela zopet kazati svoje

roge in se spušča zopet na pota, po katerih je hodil dr. Šusteršič.

Izprememba v ministrstvu bo izzvala sama od sebe izpremembo v deželni vladi ljubljanski. Čisto naravno je, da ne more v ljubljanski vladi sedeti stranka, ki dela v Beogradu opozicijo. Tudi pokrajinske vlade morajo biti v rokah tistih, ki so prevzeli z vstopom v ministrstvo vso odgovornost za državne posle. Kako se bo stvar v Ljubljani rešila, še ni jasno. Naj pa pride kar hoče, gotovo je, da bo demokratska vlada pokazala kako se vlada pravično, pošteno in pametno. Brez ozira na strankarske koristi bo posvečala vso pozornost, posebno gospodarskim vprašanjem in skušala bo izvesti vse, kar bo prineslo ljudstvu zadovoljstvo. Za vsako ceno se mora odpraviti pomanjkanje najnujnejših stvari in to ne samo v mestih, marveč tudi na kmetih. Sol, sladkor, petrolej, obutev in obleka so poleg gospodarskih potrebščin stvari, brez katerih letošnjo zimo ne smemo več ostati. Iztrebiti treba verižnike, ki delajo kupčije na račun ljudstva. Odpraviti treba nedostatke pri razdeljevanju tobaka, pri oddaji usnja in drugih potrebščinah. Protekcije, kakršno je n. pr. užival od dosedanje vlade vojni milijonar Pollak, se morajo brez odloga odpraviti. Nova vlada pa bo morala misliti tudi na nujne kmetijsko-gospodarske potrebe, na uvoz in izdelavo umetnih gnojil, na pridobitev močnih krmil ter znižanje cen zanje. Čudežev seveda nova vlada ne bo mogla delati, ali pri vsaki stvari moramo videti vsaj dobro voljo in najboljšo zmožnost.

Demokratsko vlado pozdravljajo vsi oni, ki so bili pred vojno in med vojno obsojeni biti brez političnih pravic, povsod zasledovani, izročeni nasilju, strahovanju in krivicam, demokratsko vlado pa lahko pozdravljajo tudi vse one množice, ki so bile dosedaj prisiljene proti svojemu prepričanju tlačaniti strahovalcem. Sedaj prihaja čas, ko bomo imeli dejansko vsi enake pravice in enake dolžnosti. Razpad, ki se je začel na Slovenskem s padcem dr. Šusteršiča se nadaljuje. Ljudstvo, naš kmet, naš obrtnik in naš delavec prihajajo do moči in besede. Strahovlada posameznih oseb, posameznih stanov nad drugimi propada, mesto nje pa nastopa čista politična svoboda, ki je predpogoj, da se razvijejo v vseh stanovih našega naroda vsi talenti ter uveljavijo pravi kulturni, politični in gospodarski nazori.

Prekmurje je naše!

Kratka uradna poročila prejšnjega tedna so nam javila, da so Prekmurje zasedle naše čete, da so s tem te lepe, dosedaj madžarske pokrajine, združene v naši kraljevini Jugoslaviji.

Ta dogodek je za nas in za našo državo največje zgodovinske važnosti. Saj je sedaj prvič, da smo združeni z ogrskim rodnijski brati, ki so nad 1000 let, t. j. od prihoda Slovencev v Panonijo živeli pod tujo, sovražno oblastjo. Le prirojeni slovenski žilavosti se imamo zahvaliti, da nismo našli le grobove,

temveč žive, našo materinščino govoreče rojake.

Najprej si moramo biti na jasnem, kaj je Prekmurje. Tako nazivamo na naši strani vse pokrajine na levem bregu Mure od reke Rabe na severu, do rečice Krke na vzhodu ter do kolena Mure na jugu, kjer prehaja Prekmurje v hrvatsko Medjimurje, t. j. pokrajino med Muro in Dravo. Svet na Prekmurskem je podoben svetu na štajerski strani od Radgone do Ljutomera t. j. najprej rodovitna ravan, zadaj proti severu in vzhodu pa vinogradni griči, končno pa gozdovi.

Celo Prekmurje je razdeljeno v dve veliki županiji (komitat) namreč Zaladska (Zala) na jugu in Zelezna (Vaš) na severu.

Glavni kraji v Zaladski županiji so Dol-Lendava (mestece s 3000 prebivalci), Črešovci (kjer je izdajal župnik Klekl prv slovenski časopis »Novine«), Beltinci, Turnišče in Bogojina. Glavno slovensko mesto v Zelezni županiji je Murska Sobota (Mura Szombat), ki šteje blizu 3000 prebivalcev. Soboto je smatrati za pravo središče prekmurških Slovencev. Od tu gre krajevna železnica preko celega Prekmurja proti severu do Kermetincev (Körmend), kjer se spoji z železnico, ki pelje iz Gradca mimo Monoštra (Sv. Gotthard) ob Rabi do Sobotjšča (Szombathely). Tu je sedež škofijstva za Prekmurje. Drugi večji kraji t. j. sedeži župnij so Sv. Benedikt, Martijanci, Tjšina itd. Slovenski živelj pa sega tudi še v sosednjo Somodsko županijo ter skoraj do Blatnega jezera.

Po veri so slov. Prekmurci katoličani in protestanti, toda verska razlika ne pride v poštev. Protestanti, zahajajo redno k maši in pridigi v katoliško cerkev, ako nimajo v kraju svoje cerkve. Naj bi naša nova uprava pazila, da se ta lepa verska strpljivost ne krši.

Glede šolstva so bili prekmurški Slovenci zelo zanemarjeni. Imeli so sicer nad 20 župnih in nad 10 vaških in več verskih (protestantov.) šol, toda v vseh je bil pouk madžarski. Pri obnovitvi šol bo treba vsaj prve čase gledati, da dobe učne moči iz sosednjih štajerskih krajev, kjer učitelji razumejo prekmurško narečje.

Kako smo zasedli Prekmurje? O tem se glasj zadnje uradno poročilo:

Naša sicer tako tihja in molčeča Radgona je dne 10. avgusta popoldne nenadoma oživel. Po njenih ulicah so odmevali trdi korakj 36. (karlovskega) in 37. (ljublanskega) pehotnega polka. Sledil je dravski konjeniški polk in dolga vrsta artiljerije: najprej dve brdski bateriji drinskega polka, druga in tretja havbična in 1. mariborska poljska baterija. Potem so se pojavili naši izborni telefonisti brzojavnega bataljona, tren saniteta itd. Po zaslugi naših nadvse hvalevrednih železničarjev, ki so delali noč in dan, se je v komaj 24 urah zbrala tukaj vsa vojska. Dne 10. avgusta zvečer je bila Radgona pravo vojno taborišče, kjer je vrelo in vršelo kakor v čebelnjaku. Tudi nestrokovnjak je mogel opaziti, da se nekaj pripravlja. Radovedno so legli Radgonci spat, toda ko so se zjutraj zbudili, te vojske ni bilo več v mestu.

Bila je že daleč v Prekmurju, čigar prebivalstvo nas je pričakovalo tako željno, in kamor je vleklo srce vsakega vojaka z nepremagljivo silo. Že na na vse zgodaj so poleteli čili konji dravskih dragoncev v prekmurska polja in po komaj peturnem pohodu ob polu enajstih so zaplapolale v solncu svobode prve slov. zastave, na lepem slov. Prekmurju.

36. in 37. polk sta izvršila forsirane 30 do 40 km. dolge marše v. redu, ki zbuja občudovanje. Drin. brdski bateriji sta takoj po izkrcanju iz vagonov nastopili in verno spremljevali svoje druge od pehote. Še enkrat so se bratsko pozdravili Srbi, Hrvati in Slovenci tam, kamor jih je pozvala domovina! Prekmurci so sprejeli svoje brate osvoboditelje z nepopisnim navdušenjem. Praznično oblečeno zbrano ljudstvo je navdušeno pozdravljalo naše vojake. Ob polu enajstih je dospel general Smiljanič v Mursko Soboto, kjer je pozdravil čete, okoli katerih se je zbrala ogromna množica sveta. Potem se je peljal preko vasi Mačkovec, Boreče v Lendavo, povsod povprašajoč po potrebah in željah prebivalstva, ki je mnogo pretrpelo vsled nasilja boljševiske vlade. Bolješeviki so Prekmurcem odvzeli skoraj vso govejo živino, bodisi potom rekviriranja, bodisi potom nasilnega kupovanja. Pri tem so plačevali z »belimj kronami«, za katere se ni mogla, kakor pravijo ljudje, kupiti nitj igla. Prekmurci trpe veljko pomanjkanje soli, sladkorja, obleke, obutve in tobaka. General jim je obljubil, da jim bodo naše oblasti takoj v vsem priskočile na pomoč.

Brzjovanka regentu.

Predsedništvo deželne vlade za Slovenijo je ob priliki zasedbe Prekmurja poslalo na kabinetno pisarno Njegovega kraljevega Visočanstva prestolonaslednika in regenta Aleksandra v Beograd nastopno brzjovanko: Naše hrabre čete so tekom včerajšnjega in današnjega dne zasedle Prekmurje, navdušeno pozdravljene po tamkajšnjem slovenskem prebivalstvu. Ob tem zgodovinskem trenutku, ko so bili naši prekmurški bratje rešeni iz tisočletnega robstva, poklanjamo Vašemu kraljevemu Visočanstvu izraz verne vdanosti in najgloblje hvaležnosti celokupnega slovenskega naroda. Ljubljana, dne 12. avgusta 1919.

Jugoslovanska vlada.

Naša vojska je zavzela celo Prekmurje v mejah, ki so bile določene od pariške konference. Postavljena je naša vlada. V Prekmurju vlada popolen mir in red. Železniški

promet Čakovec - Mursko Središče - Spodnja Lendava je vspostavljen. Toljko časa, dokler se ne reši vprašanje denarja, ki ga je velika množina ponarejenega, ni dovoljeno nikomur v Prekmurje.

Naša meja v Prekmurju.

Ozemlje Prekmurja, ki nam ga je definitivno priznala konferenca in ki je bilo te dni zasedeno od naših čet, je obseženo v sledečih mejah: (karta 1:200000 srpsko izdaje): Izliv Krke v Muro, kota 295, 328, 187, potok Kebele do sela Pordasinci, kota 295, 255, 291, 319, 365 (Katerina), 404 (Srečni), točka na 2 km vzhodno od Sela Tauke, kjer se bodo stikale meje Avstrije, Madžarske in Jugoslavije; od te točke proti zapadu črta, katera se bo določila na terenu proti kotji 400 med vasmi Bonisfalva in Gedoutvar (Osinja) do stare meje med Avstrijo in Madžarsko; potem sledi tej črti na jug do demarkacijske črte proti Štajerski.

Oklic civilnega komisarja dr. Lajnsiča.

Civilni komisar za Prekmurje dr. Lajnsič je izdal Prekmurcem nastopni proglas: Podpisani zastopnik jugoslovanske vlade naznanjam ljubim Prekmurcem 1. da je zasedeno Prekmurje del Jugoslavije na podlagi odločbe pariške mirovne konference, t. j. stalno večno jugoslovansko ozemlje, del Slovenije. Vi niste več Ogrji, temveč jugoslovanski sinovi domovine Jugoslavije, po rodu Slovenci. Naša vlada ima moč, da to dobljeno zemljo, da naše rešene brate obdrži pod svojim krilom. Naše junaško vojaštvo bo ohranilo, kar je našega. Tistim, ki golčijo, da je ta rešitev še nestalna in samo začasna, se nasmejte in opomnite jih, da naj ne širijo laži in nezaupanja. Rešenje je dovršeno. 2. Kdor ima proti komu kakšen srd, naj mu odpusti, izlepa naj sovražnike naše pridobi, s tem bo več hasnil domovini in sebi, kakor z ovadbami in obsodbami. Samo tisti naj se tožijo, ki se iz milega ravnanja še norčujejo, in ki so nehalni in nezadovoljni. 3. Proti svoji domovini in lastnim bratom greše tisti, ki samo iz dobičkaželjnosti spravljajo zrnje preko meje. S tem večajo draginjo v našem bogatem kraju, tarejo siromaka in povzročajo pomanjkanje ter spravljajo svoje trpeče brate v nevoljo. Kdor se upa to na dušo jemati, ne računa s tem, da pride pred kaznojočo pravdo. 4. Vsak, ki ima kakšen posel, naj se obrne na moj urad v Radgoni (v gostilnici »Pri solncu« pri Voglarju). Z jugoslovanskim pozdravom civilni komisar za Prekmurje dr. Lajnsič.

so obviseli vsi pogledi na svetnikih. Kot stari dobri prijatelji so se zdeli kmetom. Pomenili so se z njimi s pogledi, brez besed in jim potožili svojo bol. Zdelo se jim je, da jih svetci razumejo, da kimajo s starimi obrazi in jih tolažijo. Veselili so se nedelje, da se lahko pomenijo z njimi.

Toda grajski kaplan je zapazil nepazljivost kmetov pri pridigah. Razjezilo ga je to, kajti bil je pobožen mož, in ni mislil, da ga kmetje ne razumejo. Stopil je h graščaku in mu namignil, da stori dobro, če da odstraniti svetnike, češ, da motijo pobožnost vernikov pri službi božji. Graščak mu je verjel in naročil je slikarja.

Nekega lepega dne se je raznesla po goricah vest, da so prišli v cerkev barvarji, da prebarvajo celo cerkev in da da graščak odstraniti svetce.

Kakor na perotih je pohitela ta novica med ljudi; popustil je kmet plug, viničar trto, pastir živino in odhiteli so v vas, saj je šlo za njihove ljubljene svetce. H kratu so bili zbrani vaščani. Razhujeni so se pregovarjali kmetje, žene so jokale, otroci se plašno stiskali za krila mater.

In odšli so stari Golobov oče in še dva druga, da poprosijo graščaka za svetnike. Počasi z vpognjenimi hrbti so hodili po rebrji proti cerkvi.

Ljudski tabor v Sinči vasi.

Na praznik 15. t. m. se je vršil v Sinči vasi pri Velikovcu največji ljudski shod, kar jih je kedaj videla Koroška. Zbralo se je do 8000 oseb, največ iz Koroške same, a častno ste bili zastopani tudi Štajerska (posebno Maribor) in Kranjska (posebno Ljubljana in Kranj).

Najprej je imel slovesno mašo na prostem ljubljanski knez in škof dr. A. B. Jeglič. Po maši je otvoril tabor s krasnim nagovorom general Maister. Za njim so govorili ljubljanski škof dr. Jeglič, ljubljanski podžupan dr. Triller, zastopnik koroških Slovencev Grafenauer, voditeljica slov. ženstva na Koroškem dr. Piskernikova, koroški rojak dr. Raynik, goriški Slovenec Pavlica in kapetan Dolar. Vsem govornikom je ljudstvo burno pritrdjevalo ter slovesno prisegalo neomajno zvestobo Jugoslaviji. — Popoldne so prišli na vrsto razni ljudski govorniki, kakor urednik Žebot iz Maribora, gđc. Stupica, dr. Kotnik, Andr. Oset, kapetan Sancin, inž. Ante Ružič, Mih. Verovšek, Drag. Celik, Jurmanidr.

Ljudska veselica se je razvila po celem obširnem gaju Dobrava. Sodelovala je vojaška godba, povsod so nastopali pevski zbori, za prehrano je izborno skrbelo vojaško poveljstvo.

Tabor se je izvršil v najlepšem redu ter je ostavil sijajno narodno navdušenje.

Sprejete so bile sledeče resolucije:

Mirovna konferenca v Parizu je pri določanju naših mej nas koroške Slovence nepričakovano udarila s težkim udarcem. Zato je Narodni svet za Koroško kot prosto izvoljeni in priznani reprezentant vseh koroških Slovencev sklical na dan 15. avgusta 1919 v Sinčovo vas na Koroškem velik tabor, kjer dvigamo koroški Slovenci, zbrani v tisočglavi množici, v pričo zastopnikov in vseh delov osvobojene Slovenije svoj glas k sledeči resoluciji:

1. Najostreje protestiramo, da je mirovna konferenca vsled nepoznanja naših razmer ali pa pod pritiskom naših sovražnikov vzela za podlago svojim odločitvam avstrijsko uradno ljudsko štetje, ki je bilo povsod v škodo Slovanom potvorjeno, nikjer pa tako krivično, kakor ravno na Koroškem. Odločno ugovarjamo, da se nam velik del slovenskega ozemlja tako Ziljska in Kanalska dolina kratkomalo iztrga in da se nam hoče tudi ostali del, ki je vzlic stoletnemu, sistematičnemu

Na vrhu pred cerkvijo je stal graščak in ogledoval delo. Pred njim na kupu so ležali leseni svetniki.

Ponižno, s klobuki v rokah, so se mu približali kmetje. In povzdignil je stari Golob svoj tresočni glas in zaprosil graščaka za svetnike. Govoril je o ljubezni kmetov do svetnikov, in o njihovi dobroti in moči.

Graščak ga je pustil izgovoriti, nato pa se je surovo nasmejal. Opsoval je kmete brezverce, češ, da hodijo iskat v cerkev le lepih podob. Nato pa je stopil h kupu svetcev, pobral na tleh ležečo sekuro in razcepil sv. Urbana na dvoje.

Kmetje so onemeli obstali. Prestrašeno so buljili v svetce in graščaka. Ta je potegnil bič izza pasu in stopil h kmetom.

»Kaj še iščete tu,« je zakričal osorno, »poberite se!« In rogaje je še dostavil: »Ko boste videli pred cerkvijo kres, vedite, da gore vaši svetniki.«

Kmetje so se obrnili. Tiho kot so prišli, so zopet odšli. Le stari Golob je še pogledal po svetnikih in solza je zdrknila po starem, gubastem obrazu.

Ko se je stemnilo, je zagorel na griču kres. Potok solza se je udril kmetom po licih — goreli so svetniki.

Povest o krutem graščaku in lesenih svetcih.

(Napisal K o z m a)

Na griču je stala cerkva. Kot srebrna krona so se bliščali njeni beli zidovi iz zelena. Po pobočjih so se spenjali vinogradi, iz zelenih trt so se dvigale male, bele hišice. V teh ljubkih kočah je domovalo gorje. Kruto sta vihtela graščak in njegov oskrbnik svoje biče nad kmeti. Zaklel je kmet, obup se mu je vsilil v srce; pa so zadoneli iz cerkve čisti glasovi zvonov, kot rajska pesem so pohiteli po dolinah in gričih in napolnjevali vzduh s tajinstvenim mirom. Posluhnil je kmet, omamljala ga je ta opojna pesem in ladekjen o miru mu je pregnal iz srca kruto resnico.

Gori v cerkvi pa so stali svetci. Iz lipovega lesa jih je bil izrezljal umetnik, s pestrimi barvami jih je prebarval. Dokaj let so že stali tu: sv. Jožef z lilijo, sv. Urban z grozdom in sv. Florijan z golido; na drugi strani pa sv. Neža, sv. Miklavž in sv. Katarina. Vzljubili so jih kmetje. Oni so jim bili tolažniki v težkih urah, varovali so jim hišo in vinograd.

V nedeljo po maši, ko je govoril grajski kaplan svojo nemško, nerazumljivo pridigo,

ponemčevanju še vedno ohranil pristno slovenski značaj, prisoditi šele potom plebiscita, ki je za nas ravno tako krivičen, kakor bi bil krivičen za Alzacija in Loreno, ali pa, če se je, že za sporno ozemlje plebiscit uveljavil, kakor bi bil pravičen za našo Goriško, Trst, Istro in Dalmacijo.

2. Slovesno izjavljamo, da smo se vedno zavedali kot bistveno enak del ostalih Slovencev, s katerimi hočemo združeno deliti vsako usodo.

3. Svečano proglašamo svojo nevpogljivo voljo, da ne maramo priti ne pod Nemško Avstrijo, ne pod Italijo, ne pod Nemčijo, temveč edino pod našo, od nas in vseh naših bratov izvoljeno Jugoslavijo, kjer bo združen ves naš troimeni narod.

Dopisi.

Cerklje pri Kranju. Iz polpreteklih dni navajamo nekaj pomembnejših nezgod. Leta 1855, je po cerkljanski občini razsajala strašna kuga. Ta nepovabljeni gost je začel svoj posel meseca julija, potrkal je skoro na sleherna vrata in odvezel seboj gospodarja ali gospodinjo ali pa celo oboje; svoj posel je dovršil koncem septembra. Najsrdečije je gospodaril po Sp. Brniku, kjer so si morali vsled tega zgraditi svoje pokopališče. Vsako bolezen provzroči prav majhna, s prostim očesom nevidna glivica ali bacil, ki se v človeku ali živali strašno hitro razmnožuje. Kužne bacile človek izločuje z blatom. Ker so naša gnojišča navadno na prostem, spere dežnica bacile iz blata v tekočo vodo, kdor jih zavžije — je zgubljen. Naše vode teko od vasi do vasi in spirajo od kraja do kraja samo nesnago, ženske jih zabelijo z masnim perilnim znojem in otroškimi barvili, v njih se čedijo čreva, a večkrat najde tudi kaka mrhovina v njih svoje poslednje zavetišče; mi se pa ponižno tolašimo, da se voda ščiti na petem kamnu. Mislite res, da voda žre bacile? Nasprotno — razmnožuje jih! Vzglede ravno ona kuga! Na prigrivanje razsodnih mož so v letu 1900. ljudje uvideli, da taka svinjarija res ni užitna in sklenili so si napraviti vodovod, ki je bil izpeljan iz Reke. G. Hribar je kot tedanji poslanec preskrbel državne podpore v znesku 74 tisočev kron. Vsi načrti so bili izgotovljeni, samo prijati bi bilo treba in zavezati se za nekaj dni tlake. Pa glej! Znašel se je v Cerkljah mož, ki je mislil, da bode njegova stranka propadla, če ljudstvu pomore gospod, ki je pristaš nasprotno stranke. In začel je »liberalno« gojnjo, hujskal, rotil gorjance, češ, da ne bodo nič imeli od vodovoda itd. Mož je dosegel,

kar je hotel. Vodovod je propadel, ker so bili in so nekateri še danes mnenja, da je s a m o o n o p r a v, kar reče Slovenska Ljudska stranka ali sedanji izrastek Kmečka Zveza in nje voditelji. Če bi mi in naši nasvetovali še tolikaj dobrega, se mora pobiti, ker ni izšlo iz njih vrste. Kaj smo res tako »neumni, nevešči ali hudobni?« Ona strašna kuga in odploveni tisočaki, naj vam odpro oči, da razmišljate in ne zvonite po toči! Sicer se pa le nalivajmo s »čedno« vodo, ki je rešila čast SLS. — T o č a, 21. julija 1880, je strašna toča, debela kot kurja jajca potolkla vse cerkljansko polje, 23. junija 1881, je končala vse pridelke na Štefanji gori, 28. junija 1889, je pobila v Cerkljah, Gradu, Dvorjah, Stiški vasi in Štefanji gori. Zadnje nedeljo 3. avgusta 1919, je Davovškemu tako oklestila po njivah, da je kar razoral vso prst. Zavarujmo svoje njive proti toči! Plačevati je treba prav male pristojbine. — O g e n j. Dvajset let je, kar so ustanovili v Cerkljah gasilno društvo, ki smo mu leto pozneje sezidali lasten dom. Pred tem je ogenj grozovito gospodaril po občini. V Cerkljah je 25. julija 1881, vpepelil pol rasi. Pogorela so 38 posestnikom vsa njih poslopja 127 na številu. 14. aprila 1884, je ogenj vpepelil 5 hiš in druga gospodarska poslopja. Zgorelo je tudi 24 prašičev in 4 goveje živine. 22. maja 1886, je gorelo pri Škurtu, 20. decembra 1890, je zgorel stari Tolmajnar. Druge vasi — prihodnjic! J. L.

Iz Preddvora nad Kranjem. Pri nas pase ovčice že dolgo let znani župnik Lakmayer, ki je skoz in skoz zagrizen nemškutar, strasten pristaš razuzdanih krvolokov Habsburžanov. V nove jugoslovanske razmere se nikakor ne more uživeti. Kakšen patriot da je ta možakar, pokazal je ob priliki praznovanja rojstnega dne kralja Petra. Zastav ni imel nobenih za ta dan, pač pa jih je pokazal prejšnje čase vedno Šušteršiču. Dobro se tudi vsi župljani še spominjajo majniške deklaracije. On in njegov sosed župnik Janez Mikš na Trstenjaku sta razgrajala na leci in rotila vernike, da se ne sme nobeden podpisati za Jugoslavijo in da kdor to stori, je sramota zanj in je sovražnik katoliške cerkve. Kakor gode g. Lakmayer, tako mora seveda plesati g. nadučitelj Mjhelč in kaplan. Kako gorj srce Lakmayerju za blaženo nemščino, je tudi dejstvo, da je devicam v Marijinj družbi v času vojne naročil knjige za pouk nemščine in poveril celo zadevo Mihelču in kaplanu. Župnik je devicam razlagal, da je nemščina zelo koristna za mlade punce, da se bodo vendar vsaj mogle meniti z nemškimi vojaki iz »Rejcha«, ki so bili ta čas nastanjeni v Preddvoru in okolici. Šlo se je to-

rej zgol za intimne ljubezenske afere naših preprostih slovenskih deklet s privandranimi Nemci. Sadovj te blažene nemščine so se tudi kmalu pokazali v obliki malčkov, ki danes nimajo očetov. To je bil torej blagoslov Lakmayerjeve nemščine v preddvorski župniji. Zdaj pa pride še Lakmayerjev nauk o morali. Pri shodih in različnih ceremonijah Marijine kongregacije dopoveduje mladim nedoraslim, 12letnim punčkam in tudi starejšim razne storijske čistotne vsebine, tako da celo starejše, izkušene devjice, sramežljivo pobešajo oči in cukajo v zadregi druga drugo za predpasnik. Pritoževale so se celo omožene ženske, češ, da jim take stvari kvasi o spolnem zakonskem obnašanju, da jih je sram misliti na to. Starši otrok se pritožujejo nad tem početjem župnika, da bo sploh vso mladino pohujšal. Fajmošter oddaja tudi aprovizacijsko blago. Posebno hudo piko ima na fante iz Bele, ker se mu zde preveč narodno zavedni. Teh fantov je spravil vsled denunciacije po orožnikih že veliko pred sodišče, seveda ni opravil nič. Posebno hudo mu ležita v želodcu godca France in Žorž z Bele, ker jima je nevoščljiv tistih prisluženih kronic. Pozabiti tudi ne smemo na našega Koširjevega analfabeta Jurčeta, ki že sedj precej let na potrpežljivem stolčku preddvorskega županstva. Vse županske posle mu vodi njegova hčerka in tudi mati včasih zagrabijo za pero. Finančni oddelek tega slavnega analfabetskega županstva vodi seveda gosp. župnik. Ta zna vsekako bolj računati, kakor pa Jurče, ki še držala ne zna v roko prijati. Bilo bi še veliko govoriti o tej slavni preddvorski župniji, pa za enkrat zadostuje. Ob priliki mogoče spregovorimo tudi nekoliko o javni tajnosti fajmoštrove »šparkase«. Gradiva imamo dovolj in dokazov tudi za vse. Lakmayerju pa svetujemo, naj pobere šila in kopita in naj se preselj tja v lačenbergarsko Nemško Avstrijo. Župljani, pri prihodnjih občinskih volitvah, spodnesite stolček Jurčetu in pero fajmoštru iz rok. Naprednjaki, zganjite se in ne dajte se begati od fajmoštrovih kostrunov. Župnik bode seveda nesel svojo umazano nemčursko srajco hitro prati pericam pri »Domoljubu«, pa to mu nič ne hasni. Njegov sovražnik nadučitelj - begunec je pa že odšel na Koroško, seveda na župnikov ukaz ne. Opraviti ima torej zdaj edino le s Primožem Raca, katerega imenuje gosp. župnik v »Domoljubu« z dne 24. julija 1919, št. 30.

Iz Poljanske doline. (L e p o n j h.) Živimo v dobi splošno neznosne draginje, zabavljanja čez razne navijačce cen, verižnike, vojne dobijkarje, raznoyrsne oderuhe, sleparje, goljufe in vse druge enakega in po-

V nedeljo je bila cerkev nabito polna. Prav spredaj v prvi, z baržunom prevlečeni klopi pa sta sedela graščak in njegova gospa. Bledo je bilo gospejino obličje, nemirno so begale lepe oči po belih cerkvenih stenah. Tudi njej je bila cerkev brez svetcev prazna, tudi ona jih je bila vzljubila.

Kaplan je pričel govoriti, prvič v slovenskem jeziku. Trdo, nevajeno je izgovarjal naše mehke besede, in trdo so zadonele kmetom v uho. Pričel je hvaliti graščakovo dobrotljivost, pobožnost.

Tedaj pa se je dvignil stari Golob. S ponosno dvignjeno glavo, kot da bi bil mladenič, se je dvignil in odkorakal iz cerkve. Tišina je zavladala v cerkvi, le koraki njegovih podkovanih škornjev so odmevali od belih sten. In ti koraki niso ostali edini; pridružilo se jim je sto drugih in hkrati je bila cerkev prazna.

Graščak je obledel, temne, košate obrvi so se naježile, gospa pa je zacvela kot roža. Globoko se je nagnila nad klop, da ne bi videl graščak solze, ki se ji je bila prikradla v oko.

Hujše sta vihtela graščak in oskrbnik biče nad »upornimic« kmeti, oblastno se je

razširjalo gorje po malih, belih kočah. Ni bilo več svetnikov v cerkvi, da bi tolašili kmete, nikogar ni bilo, ki bi mu potožili svojo bol, in vendar so pretrpeli.

Graščak pa je čital v vsakem obličju nemo grožnjo: »Svetniki se maščujejo...«

Bila je temna, viharna noč. Bliski so razsvetljevali s svojo blede svetlobo zemljo in grom je pretresal ozračje, da so šklepetale šipe grajskih oken. Kot blodni duhovi so se podili v vetru temni oblaki, silna burja je upogibala visoke smreke, da so pokala debela debela.

Graščak je sedel v svoji sobi. Slaba luč sveč je trepetala po velikem prostoru.

Graščaku pa se je vsilila misel na svetce.

»Proč z vami«, je zamrmral, toda trdovratni svetci so lezli od vseh strani in se kopicili v njegovih možganih.

In tam po kotih so se že pojavljale te njemu dobro znane pošasti. S svojimi ostudnimi, spačenimi obrazi so buljili vanj.

Graščak si je pokrtil oči z rokami, da jih ne bi videl; toda čutil je njihovo bližino, čutil je, kako se mu bližajo z neslišnimi koraki, kako iztezajo svoje suhe, ožgane roke po

njem. Z divjim krikom je planil kvišku in sunkoma izdrl meč. Sveča je padla na tla in ugasnila. V beli svetlobi bliskov so zarajale pošasti krog grofa divji ples in se mu rogale v obraz.

Graščak je zamahnil z mečem, toda pošasti so se odmaknile proti durim.

»Stojte, stojte«, je zarjul graščak, »pobijem vas.« Pošasti pa so se rezale in se odmikale.

»Stojte, stojte«, je ponovil graščak obupan, ko da bi bile pošasti tatovi, ki so mu odnesli dušo. Pa pošasti so bile neizprosne. Vedno bolj so izginjevale v temi.

Z dvignjenim mečem se je pognal graščak za njimi in zatopil v noči.

Drugi dan so ga potegnili kmetje mrtvega iz graščinskega ribnika. Niso bili začudeni, ne iznenadeni; na vseh ustih je visela le ena beseda: »Svetci so se maščevali.«

In prišla je k truplu gospa. Bledo je bilo njeno lice, ni ena solza ni porosila oko.

Pokopali so ga, brez hrušča, brez duhovna.

Odslej se je pričelo drugačno življenje. Lepo je ravnila gospa s kmeti, bila jim je mati — dobra škrbna mati.

dobnega imena. Res, življenje onega, ki živi le na kupilu živil kakor obrtnika, manjšega delavca, dinarja, malega posestnika, kočarja in novohjšarja ter uradnika katerekoli vrste, je neznosno. Ni čuda, če se sliši vsevpred zabavljanje po cesti, na trgu, v gostilni, po železnicah čez draginjo in še bolj čez one, ki so pravi povzročitelji draginje. Tudi glasilo Kmetске zveze, ki pa ni nič drugega kot privesek SLS v drugem, kmeta vabečim vabilu pod okrilje le te. »Domoljub« se je spravil v zadnji številki v članku »V boj proti oderuštvu!« na vse zgoraj bodi si s tem ali onim imenom označene. V tej zadevi bi dalj »Domoljub« vse prav. Pred celim svetom bi radi priznali njega hvalévredno borbo za pravično stvar, ko bi bila ta res iskrena in ne pristranska. In to nam daje povod, da se nekoliko popečamo z navedenim člankom. Članek ima pred vsem namen kmetu, delavcu itd. vcepiti prepričanje, da je vse oderuhe iskati v JDS stranki. To stranko, nje naprave kakor banke izrecno s posebnim naglasom imenuje s pristavkom JDS ali liberalna podjetja. Dalje seveda ne more, da bi se ne obregnil ob podpredsednika pokrajinske vlade dr. Žerjava, češ tudi ta spada med oderuhe. Počasij prijatelj! Oderuhov, navijalcev cen, kakor raznih verižnikov mrgolj v vseh strankah, nič manj v SLS kakor tudi med osnujočo se Kmetско zvezo. In tem pijavkam, tem vojnim dobičkarjem je napovedati najostrejši boj. Tu ne sme biti nobene razlike kakor pravi v zadnji »Domovini« župnik A. Kalan. Bremana in razne davke ter druge vsakovrstne državne in drugačne naklade naj nosijo v prvi vrsti ti, ki so med vojno obogateli, to so vojni dobičkarji po sorazmerju dobička čim več tem več. Nikakor ni prezreti raznih bank, trgovcev prekupčevalcev JDS stranke. Ravnotako se pa ne sme v nemar pustiti večkratnih milijonarjev SLS stranke, ki so bili pred vojno večmilijonski dolžniki, a jih je vojna in oderuštvo pošteno podprla. Za vse jednaka pravica. Nobenega obzira na bogataše, ki kj so si nakupili lepa posestva, pa še lepše vile na raznih letoviščih, darovali različne, dragocene okraske kakor lestence raznim cerkvam. Kar po njih! Prezreti ni podjetij kakor unovčevalnice za živino. Gospodje pri teh so si nabrali lepo premoženje kakor tudi razni dobavitelji živine po deželi. Tudi tem ni šlo slabo in so danes ponosni na svoje imetje, ki je bilo pred vojno do grla zadolženo. Vsi ti možje so v velikj množini pripadali proslulj dr. Šusteršičevi stranki, a so danes najvnetejši pristaši Kmetске zveze. Dalje se ne sme pozabiti raznih aprovizacij bodi si v mestih, kakor na kmetih, kj so bile večinoma v rokah županov, največjih oboževaljev klerikalne stranke. Tudi ti, če ne vsi, a veliko, jih je delalo prav lepe kupčije, z blagom, namenjenim ubožnemu ljudstvu. Vse te je brezobzirno zagrabitj, kakor vse druge, pa bodi kmet ali obrtnik, ki je za časa vojne in še po vojni čez mero, na ne razumljiv način obogatel, povzročal draginjo, kar je in še tlači revnejše ljudstvo. Poglejte nakrog po raznih denarnih zavodih, hranilnicah, pa tudi v zemljiško knjigo, tu se lahko prepričate in jih dobite vse one, ki jih je vojna obogatela. Dostj, tudi veliko kmetov, po deželi je teh največ, ki kažejo v svoji bilanci krasne napredke. Prej zadolženi, so danes brez dolga in še imajo denar. In tako bi lahko še nadalje navajali srečne take ljudi iz vseh strank. Nikakor nočemo imenovati ali očitati temu kakor drugemu brez razlike stanu, če si je po svojem trudu pridobil nekoliko premoženja. Vemo, trgovina je trgovina. Ta je bolj, onj manj srečen. To je bilo tudi pred vojsko, je bilo in bo. Vse hrepeni po bogastvu, posameznikj kakor tudi stranke, saj od tega je zavjsna njih moč in odporna sila. In če danes piše »Domoljub« o liberalnih oderuhih, njih podjetjih, in naj se že imenujejejo Impex ali Imfex, ni to nič

druzega kakor vodo zvracatj na svoj mlin. Našo stranko kazatj kmetu kot stranko oderuhov, katerih, če še več ne, mrgolj v SLS straki. Tedaj se to pravi nevedne ljudi zavajati v sovraštvo do sorojaka. Tako početje se imenuje s tujo besedo demagoštvo, kj ne znači kaj lepega, in kj je nekak znak cerkvenih strank. In tako početje tudi obsoja kakor že omenjeno v zadnji »Domovini« župnik Kalan. Vzgojimo narod v narod poštenjakov in s tem najbolje služimo naši novi domovini Jugoslaviji. Napovejmo boj vsakemu oderuštvu brez ozira na osebo, stan in stranko. Priznajmo odkrito. Odjralo se je in se odira strahovito in med oderuhj ni izvzet kmet. Tudi ta je med vojsko odiral brezsrčno, pretiraval in navijal cene brez usmiljenja. Seveda kot povsod, so bile tudi tu častne izjeme. Sploh pa teh razmer ni bil in ni kriv ne trgovec, ne kmetjč, ampak vojska sama kot taka in nje povzročitelji, kj jih je bolj iskati med stranko SLS, kakor pa v naši stranki. No, odpravimo to grdo razvado med našim narodom. Napovejmo največji boj vsem oderuhom, in naj stoji tj tudi na čelu strank ali so predsednikj in podpredsednikj te ali druge vlade. Domovina je v sili in težavah, dajo naj tistj, kj jih je vojska obogatela po razmerju njih dobička, a tu ne sme biti nobene razlike. Jednake pravice, jed. dolžnosti!

Krka. Preteklo nedeljo po prvi maši je bilo pri nas »predavanje« o kmečki zvezj. Lepo bi bilo, ko bi se take prireditve nemoteno vršile, toda če pride, kakor pri nas, do ugovorov in nastopov, nikakor ne zadene krivda predsednika nasprotne organizacije, kakor so se izrazili nekateri zborovalci. Da se izvrši zborovanje v redu, mora biti v prvi vrsti skrb prirediteljev samih. Ti so seveda verjeli »Domoljub«, da je na Krki vse za K. Z. in priredili shod pred pragom najbolj »liberalne« gostilne. Kdo more prepovedati posestniku, da bi se ne oglasil, če mu kdo nekaj pripoveduje, kar temu ne ugaja? Sploh pa so bili zelo glasni tudi možje, ki niso včlanjeni v naši organizaciji. Prireditelji so hoteli, da bi bil shod dobro obiskan, in ravno to mu je bilo na kvar. Ako bi se bil vršil na farovškem vrtu ali vsaj pred župniščem, bi bilo lahko drugače. — Kar je pa glavno, govornik iz Ljubljane naj ne misli, da ima same tepece pred seboj, kadar je javen shod. Prav je, da ožigosa vojne dobičkarje, (škoda, da nas ni posetil veliki organizator K. Z. g. Jevnikar!) toda mi prav dobro vemo, da so bila raznim pristašem SLS dobra vsa sredstva, da so si nakopičili kar največ premoženja. Čemu se dotika v svojem govoru agrarne reforme? Za čisto agrarno reformo morejo biti le oni, ki pri tem ničesar ne izgube, kar pa gotovo niso snovatelj K. Z. duhovniki — zlasti višji in samostani. In prvi časopis, ki je povzdignil glas, da od agrarne reforme kmet ne bo imel koristi, je bil »Domoljub«. Govornik se je skopal tudi nad šolo. Sedaj se nauče otroci v osmih letih komaj toliko, da znajo napisati svoje ime. Kmetje pa morajo zahtevati, da dobijo otroci pred vsem veselje do kmetskega stanu. (Kako se to doseže, seveda ni povedal, ker ne ve.) Tako je gladil pot resolucij, da naj imajo oblast nad šolo krajni šolski sveti, to je župniki. A Krčanom bi bil mnogo bolj ustegel, če bi bil zahteval za cerkvene ključarje oblast, da bi lahko odločali v stvarih, ki se tičejo njihovega žepa. O šoli se bo pa učiteljstvo že samo pogovorilo s starši brez doktorja iz Ljubljane. Mlad fant nam pride ponavljat stare litanije o razporoki. Vsi smo za to, da ostane stari zakon v veljavi in bomo isto zahtevali tudi od svojih zastopnikov, a Krčanje bomo živeli s svojimi ženami, kakor smo doslej, čeprav pride od države deset dovoljenj za razporoko. O tem naj se pripravajo doktorji v Ljubljani, če se jim ljubi. Minili so tisti časi, ko je govornik lahko nemoteno ščuval ljudi z nasprotnim časopisom v roki in prebral iz njega kak stavek, češ, le pogledjte, kako vas ime-

nuje ta list. Iz članka »Naš dom« v zadnji številki našega lista je iztrgal besede: Kaj pa smo mi pravzaprav? Del premagane drhali . . . Torej drhal imenuje ta list slovenske kmete . . . Da ljudje niso molčali k takemu demagoštvu, je jasno. — Nič ne rečemo, gospodu doktorju je jezik gladko tekkel, zdelo se je, da zna na pamet vse »Domoljubove« članke. A ker je bil vedno prekinjen z ugovori in medklici, se je kmalu naveličal in pričel zabavljati »surovosti in nedostojnosti« nasprotnikov, toda slišali so ga le še nekateri, ker se je med tem vnela v posameznih gručah živahna debata. Zato je končal svoj govor in šel sam med zborovalce, kjer se je debatiralo še precej časa. — Seveda je neprijetno za zborovalce, če jih nasprotniki motijo, zato naj bodo prihodnjč bolj previdni in zborujejo na kraju, kjer bodo sami med seboj. Za svoj stan nedostojno pa se je obnašal naš g. kaplan, ki je skušal s svojim strupenim jezikom izzvati nemire, kar se mu ni posrečilo, ker so njegovi nasprotniki dostonejši nego on. A toliko manire se bo moral že naučiti, če misli kaj časa ostati pri nas, da ne bo obkladal starih mož, ki drugače mislijo nego on, z »osli«. On kot olikan mož ne sme pričakovati, da bodo priprosti ljudje proti njemu vedno »nobel«, zgodi se lahko, da mu da kdo ob priliki na njegove besede pravilen odgovor. — Na zadnji dopis v »Domoljub« to-le: Ker se dopisnik iz Št. Vida po vsej priliki dobro razume na »mešetarstvo« — celo na pokvarjeno — naj primerja dopise s Krke in svoje, pa bo videl, če ima sploh kaj čuta za pravilno pisanje, čegavi dopisi bolj spadajo k tej spoštovani stroki. Naš dopisnik je ožigosal dobičkarско delovanje nasprotnikovo brez samohvale, on pa skuša po svojih skromnih močeh blatiti nasprotnika in kuje sebe in svoje delovanje v zvezde. To menda zadostuje vsakemu pametnemu človeku.

Trgovina in industrija.

Ameriški material za naše železnice. Naša država se pogaja z velikimi ameriški podjetji o nabavi železniškega materiala za popravo železnice, postaj, delavnic itd.

Promet po Donavi je zopet upeljan, ker je antantna komisija dala odstraniti vse mine, ki jih je bila položila madžarska rdeča garda.

Vloge pri dunajski poštni hranilnici se rešijo na ta način, da se odstopijo finančni blagajni v Ljubljani. To se izvrši na ta način, da se piše Poštnemu čekovnemu uradu v Ljubljano, naj se prenese denar na račun finančne blagajne v Ljubljani, zraven se pošlje zadnji računski izpisek dunajske poštne hranilnice in še neporabljene čeke. En ček mora biti pravilno podpisan. Denar se bo potem izplačal ali osebno pri finančni blagajni v Ljubljani ali pa se nakaže po pošti. Za lastnike hranilnih knjižic pri dunajski poštni hranilnici izda v kratkem poverjeništvu za finance posebne odredbe, ki jih sporočimo.

Jugoslavija preživlja sosednje države. Znano je, da dobivajo Nemci največ živil iz naše države. Nedavno so dobili tudi Romuni iz Jugoslavije več sto vagonov koruze. Te dni pa je prišla v Beograd deputacija ogrske vlade iz Szegedina ter prosila za razna živila.

Več premoga! V ministrstvu se je postavila posebna komisija za preskrbo s potrebnim premogom. Dnevno bo treba pridelati 900 vagonov več premoga kot sedaj.

Kmalu dobimo naš drobiž nazaj. Generalni guverner v Trstu je dal razglasiti, da se mora v 14 dneh zamenjati ves avstrijski kovani drobiž za italijanski denar. Po tem roku bo drobiž ob vso veljavo.

Za naše gospodarske razmere se zanimajo. V Beograd so prispeli odposlanci avstrijske vlade zaradi trgovskih pogajanj z našo vlado. V iste namene je prišel v Zagreb grški poslanik Mauridis.

Za sladkor kaže dobro. Na Češkem kaže letina za sladkorno peso prav dobro. Ako bo pravočasno premog na razpolago, se sme računati na 7 milijonov stotov izčiščenega sladkorja, od katerega se bode izvozili dve tretjini.

Telefonska zveza med Beogradom, Sarajevom, Zagrebom in Ljubljano se uredi v najkrajšem času. Brezžične postaje bodo sprejmale vesti iz vse Evrope in jih oddajale centralam.

Politične vesti.

Sestava nove vlade.

Sestava nove vlade se je poverila demokratom, oziroma njega članu Davidoviću. Ta se je cele tedne prizadeval, da bi sestavil takozvano koncentristično ministristvo, t. j. da bi bile v njem zastopane vse parlamentarne stranke. Njegova pogajanja pa so naletela na odločen odpor. Radikalci so vsako sporazumno delo odločno odklonili. Nato se je Davidović pogajal z Jugoslovanskim klubom (v katerem so naši klerikalni poslanci) in z Narodnim klubom (vodja Laginja). Tudi poslanci teh dveh klubov so izjavili, da ne marajo za skupno delovanje. Končno se je posrečil sporazum med jugoslov. demokrati in socijalisti. Ta skupina šteje 149 poslancev, torej absolutno večino (114 demokratov, 13 socijalistov, 11 Črnogorcev, 6 neodvisnih demokratov in 5 Bunjevcev (Hrvati iz bivše Ogrske).

Novo ministristvo se je sestavilo sledeče: predsedstvo: Davidović (Demokratska zajednica);

zunanjje zadeve: Trumbić (izven strank); vojna Hadžić (general, izven strank);

finance: Veljković (Dem. zajednica); notranje zadeve: Svetozar Pribičević (Demokratska zajednica);

pravda in konstituenta: Timotijević (Demokratska zajednica);

trgovina in industrija: Kramer (Dem. zajednica);

promet: Drašković (Demokratska zajednica);

zgradbe: Vulović (Dem. zajednica);

prosveta: Marinković (Dem. zajednica);

verstvo: Alaupović (Dem. zajednica);

agrarna reforma in poljedelstvo: Poljak (Demokratska zajednica);

pošta in brzójav: Lukinić (Dem. zajednica);

prehrana in obnova: Bukšeg (socijalni demokrat);

socijalna politika: Korač (socijalni demokrat);

šume in rude: Kristan (socijalni demokrat).

Načrti nove vlade. Novo ministristvo je potrjeno ter se bo v soboto predstavilo parlamentu. Program nove vlade so vsestranske gospodarske preosnove. Predvsem se mora čimpreje spraviti iz prometa avstrijska krona, četudi zaenkrat še ni mogoče končno urediti našo valuto. Velike preosnove se izvedejo glede carine, ki bo štivila industrijske izdelke, a za proizvajanje ljudskih potrebščin, kakor za obleko, perilo, stroje itd. pa se carina sploh odpravi. S tem bodo takoj morale cene močno pasti. Z državnimi sredstvi ali vsaj pod državno kontrolo se name-rava uvažati v našo državo blago, ki ga rabi kmet, obrtnik, delavec in uradnik, t. j. preprosta obleka, perilo in obuvalo. Skrbelo se bo, da bodo nepremožni sloji dobivali take stvari za jako nizke cene. Tudi glede prehrane se nam obetajo boljši časi. Vlada hoče zagotoviti uvoz zadostne množine sladkorja, petroleja in soli. Da se vse to res uresniči, je treba, da novo vlado podpirajo vse parlamentarne stranke.

Naše novo ministristvo je imelo prvo sejo dne 18. t. m. ter se pečalo predvsem z valuto. Ministristvo smatra ureditev denarne-

ga vprašanja za najvažnejše, kjer se je že itak preveč zamudilo. V najkrajšem času se skliče v ta namen anketa finančnikov in bankovnikov v Zagreb. Narodnemu predstavništvu se nova vlada predstavi jutri v soboto ob priliki prve seje.

Naša kraljevina se veča. V Parizu so prisodili naši kraljevini SHS celo Bačko in veliki del Baranje z mestom Pečuhom vred. Tudi v Gorenjem Banatu so zasedle srbske čete z dovoljenjem vrhovnega sveta še nadaljne občine: Mali Zombor, Dasko in Sirinj. (Bačka t. j. ogrska velika županija Bacs-Bodrog, leži med Donavo in Tiso, meri nad 11.000 štirjaških kilometrov in šteje okrog 800.000 prebivalcev, i. s. 70% Srbov, ostali so Slovaki, Rusini, Madžari, Nemci in Židje. Bačka je izredno bogata ravnina. — Velika županija Baranja je med Donavo in Dravo, meri 5133 km² in šteje čez 350.000 prebivalcev, med temi 65% Srbov in Hrvatov, ostali so Nemci in Madžari. Ondotni Hrvatje so se dosedaj imenovali Bunjevci in Šokci. Glavno mesto Baranje je Pečuh. V bližini je velik premogovnik, ki daje dnevno nad 300 vagonov dobrega premoga. Baranja slovi po živinoreji in vinarstvu. Naše je tudi mesto Baja.)

Naša stalna vojska. Mirovno stanje naše vojske je določeno na 40.000 vojakov brez orožnikov, carinskih stražnikov in obmejnih straž.

Kje tiči mirovna konferenca? O pariški mirovni konferenci že nekaj časa ni glasu. Razprave so obtičale zaradi Tracije. To pokrajino so Amerikanci sklenili prepustiti Bolgariji, ne pa Grški. Zaradi tega je nastala huda kriza, kakor poprej zaradi Reke. Ako ameriški delegatje ne odnehajo, ne bo mogoče skleniti miru ne z Bolgarijo ne s Turčijo.

Kedaj bomo na jasnem zaradi mej? Vrhovni svet v Parizu je sklenil, da se mora vse ljudsko glasovanje izvršiti do 1. aprila 1920. Do takrat morajo biti končnoveljavno določene vse meje.

Kaj nameravajo Italijani s Slovenci in Hrvati? Italijansko časopisje zahteva, da morajo ostati zasedene pokrajine vsaj 20 let pod vojaško upravo. Slovenci in Hrvatje naj se razdele v štiri pokrajine, da se prepreči vsako pripravlanje za odpor proti Italiji. Prva pokrajina naj bi obsegala ozemlje gorn. Soče (gorski svet) s trbiškim okrajem. Druga pokrajina bi bila v Gorici z Idrijo in Logatcem. K tržaški pokrajini naj bi spadal svet čez Oglej ter Kras s Postojno in Logatcem. Iz Istre, otokov in Reke naj bi se napravila četrta pokrajina.

Avstrijci zasedejo zapadno Ogrsko. Da prepreči koridor, t. j. zvezo med Čehoslovaško in Jugoslavijo, je sklenila Avstrija takoj vojaško zasesti one dele Ogrske, ki meje med našim Prekmurjem in Čehoslovaško.

Avstrijska republika. Tako je uradni naslov za sosednjo državo. Vrhovni zavezniški svet je namreč sklenil, da se je držati nazivanja »Avstrijska republika«, ne pa »Nemška Avstrija«.

Nova ustava v Nemčiji je objavljena v državnem zakonskem listu ter je s tem stopila v veljavo. Za državnega kancelarja je imenovan dosedanji predsednik državnega ministristva Gustav Bauer. Narodna skupščina se bo odslej imenovala državni zbor.

Karl hoče dobiti madžarsko krono. Bivši cesar Karl je poslal diktatorju Madžarske nadvojvodi Jožefu lastnoročno pismo, v katerem povdarja, da je še vedno on kronani kralj Madžarske. Jožef naj ga zastopa, dokler se ne vrne na prestol.

Vojska med Poljaki in Čehi? Vojska in narod sta pozvala poljsko vlado, naj predloži češkoslovaški republiki ultimatum, češ, da se je mogoče s Čehi pogajati le z orožjem v roki.

Nova vojna, Angleški časopisi obravnavajo temeljito položaj na Balkanu in proro-

kujejo novo vojno zaradi nenasitnosti Italijanov. Sir Evans, ki pozna najbolje balkanske razmere, piše: »Tričetr milijona Jugoslovanov naj bi se priklopilo s silo Italiji. Če se to zgodi s privoljenjem Pariza, potem je vojna neizogibna. Te vojne ne bo preprečila nobena zveza narodov.«

Proti Habsburžanom. Čehoslovaški minister za zunanje zadeve Beneš je poslal vrhovnemu svetu v Pariz oster protest proti povratu nadvojvode Jožefa na Ogrsko. Podobno izjavo je podal tudi Pašić v imenu naše vlade pri zastopniku Amerike. Zadnji je odgovoril, da je tudi Amerika proti povratku Habsburžanov in da bo v tem oziru podpirala zahteve Čehoslovakov in Jugoslovanov.

Bolgarska samostojnost pokopana. Za guvernerja Bolgarije je imenovan poveljnik antantnih čet, francoski general Graziani, a za poveljnika zavezniških čet v Bolgariji general Chretien.

Romunija dobi celo Bukovino. Bukovino si je lastila Ukrajina, a to po pravici, ker je prebivalstvo večinoma ruske narodnosti, toda mirovna konferenca je njene zahteve zavrnila ter priznala celo Bukovino Romuniji.

Romunija dobi 7½ milijard vojne odškodnine. Mirovna konferenca je priznala Romuniji 7½ milijard vojne odškodnine. Ta svota pa se ne bo izplačala v gotovini, temuž se bo ž njo polagoma odplačeval (amortiziral) vojni dolg bivše Avstro-Ogrske, ki ga je morala prevzeti Romunija po finančnih določbah mirovne konference.

Angleška brez vojaške obveznosti. Minister Churchill je izjavil v parlamentu, da Anglija opusti vojaško dolžnost ter se povrne k stari vojski plačanih prostovoljcev, kakor pred vojno.

Amerika proti ruskim bolševikom. Amerika pošlje generalu Kolčakovu, ki vodi boje proti bolševikom, 45.000 pušk, več milijonov patron in ogromno drugega vojnega materijala.

Todenske vesti.

Novi krajevna organizacija JDS v Pod-sredni si je izvolila sledeči odbor: Predsednik: Miha Kušlan, oskrbnik. Namestnik: Avgust Presker, župan. Tajnik: Ante Potočnik, učitelj. Odborniki: Drago Majer, nadučitelj; Ernst Kos, trgovec; Josip Čuček, nadučitelj v Križah; Karl Brodnik, posestnik; Gašpar Bežjak, posestnik. Pregledniki računov: Anton Kos, trgovec; Anton Valenčak, posestnik.

Dr. Šusteršič — Hrvat. Češki listi poročajo, da je bil dr. Šusteršič v St. Galenu pri Karlu in Ziti na daljšem posvetovanju. Posvetoval se je kot »zastopnik Hrvatov« (t. j. v imenu Radića in njegove stranke).

Strokovnjaki za vinarstvo. Deželna vlada za Slovenijo v Ljubljani je v svoji seji dne 16. julija t. l. poverila referat za vinarstvo in kletarstvo za Slovenijo vinarškemu nadzorniku Francu Matjašiču in ga pridrlila poverjeništvu za kmetijstvo v Ljubljani. V isti seji je deželna vlada sklenila, da se ustanovi za Slovensko Štajersko samostojno kletarsko nadzorstvo s sedežem v Mariboru. Za kletarskega nadzornika v Mariboru je imenovan vinarski nadzornik Josip Zabavnik, ki je to službo že nastopil. Kletarski nadzornik Franc Gombač v Ljubljani opravlja odslej kletarsko nadzorovalno službo na Kranjskem in na Slovenskem Koroškem.

»Glasbena Matiea« v Ljubljani otvori v letošnji jeseni poleg svoje dosedanje deloma na novo preurejene glasbene in pevske šole jugoslovanski konservatorij, ki bo nudil spopolnjen približno tekem 6 let jugoslovanski mladini pouk in izobrazbo v vseh strokah glasbene in igralske umetnosti.

Slovenskim absolventom kmetijskih šol! Društvo slovenskih absolventov kranjskih kmetijskih šol je svoje, vsled vojne ovirano delovanje oživel. Z združitvijo Jugoslovan-

skih pokrajin v eno državo, je to društvo razširilo svoj delokrog na celo Slovenijo. Do sedaj se je vršilo več rednih sestankov. Glasom premenjenih pravil je društvo preosnovano za vse slovenske absolvente kmetijskih šol in želeli je, da isti čimprej pristopijo k našemu društvu. Razširjen mu je delokrog, primerno se ima razširiti tudi društveni odbor, v katerem bi bili zastopani tudi izvenkranjski slovenski absolventi kmetijskih šol. Pozivljamo vse tovariše-absolvente, da se v lastnem interesu zanimajo za društvo in nemudoma priglasijo svoj vstop. Članarina stane 12 K letno, in naj se pošilja blagajniku društva, tovarišu Rado Medicu, Dunajska cesta številka 50, Ljubljana, kjer se dobivajo tudi brezplačni izvodi pravil društva. Društvo je nepolitično ter se briga samo za stanovske in strokovne koristi svojih članov ter za povzdigo kmetijstva. — >Društvo slovenskih absolventov kmetijskih šol. Franc Jereb, t. č. tajnik, Ljubljana, Deželni dvorec.

Družba sv. Cirila in Metoda bo imela letos glavno skupščino dne 14. septembra v Ljubljani.

Gasilno društvo v Dolu pri Ljubljani priredi dne 24. avgusta ob 3. uri popoldne v »Levčevic« gostilni veselico s tombolo, srečolovom in prosto zabavo.

Nekaj denarja se je našlo pred dobrimi 14. dnevi. Dobi se pri Iv. Vozelj, Hmeljno-Kolovrat, p. Zagorje.

Sokol v Radovljici priredi dne 7. septembra t. l. javno telovadbo z ljudsko veselico, na kar bratska društva in prijatelje Sokolstva že danes opozarjamo.

Boj z Italijani na Gorenjskem. Nedavno so v Sorici domači fantje v gostilni prepevali slovenske pesmi. Italijani so poslali nad nje 80 oboroženih vojakov. Fantov je bilo le 20 ter niso hoteli na ukaz nehati s petjem. Nastal je boj, v katerem so bili Italijani pošteno tepeni ter so morali bežati s častnikom vred. Imeli so 7 ranjenih.

Žirovski Sokol je dne 10. t. m. priredil po dolgi medvojni prvi javno telovadbo v svojem domačem kraju. Izredno lepo vreme je mnogo pripomoglo, da so se udeležili njegove prireditve vsi povabljeni in ž njimi vred lepo število prijateljev Sokolstva. Posetili so nas bratje iz Kranja, srbski častniki, sestre in bratje z Vrhnike, Loke, iz cele Poljanske doline in žirovskih oddaljenih vasi. Javna telovadba je uspela povsem zadovoljivo. O tem je pričala zadovoljnost gledalcev. K prosti zabavi pa je med drugimi sotrudniki največ pripomogla godba loškega Sokola, katero nam je preskrbel vrli brat Franc Dolenc iz Loke. Odbor žirovskega Sokola se tem potom zahvaljuje vsem gostom, ki so s svojo udeležbo pripomogli k zmanjševanju društvenega dolga. Posebej pa se zahvaljuje vrlemu bratu Franc Dolencu in godbenikom loškega Sokola, ki so z izrednim in vztrajnim sviranjem zadovoljevali goste pri tej naši lepi slavnosti.

Na realki v Idriji je bilo koncem šolskega leta 147 dijakov, izmed katerih sta padla le dva, ker po laških nazorih pade le tisti dijak, ki ima v spričevalu tri dvojke! Potemtakem ni čudno, da so nam Italijani tako daleč zadi s svojo izobrazbo. Maturo je napravilo vseh 14 dijakov, ker so bili vsi, ki so imeli vsaj red zadostno, oproščeni ustmenega izpita. Izpričevala so dobili laško-slovenska. Kaj bo z realko jeseni, še nihče ne ve.

V Radečah pri Zid. mostu se je ustanovila krajevna organizacija JDS ter si izvolila pripravljalni odbor. Ustanovni občni zbor bo 31. t. m.

Poročil se je v Krškem naš vrli sobojevnik, odvetnik dr. Iv. Dimnik z gđ. Volkovo iz Rajhenburga. Iskreno čestitamo!

Velika nesreča se je pripetila dne 8. t. m. v Dolškem pri Rajhenburgu. Med popraviljem hišnega krova pri Senici se je vsled neprevidnosti tesarjev zrušil strop ter pod-

kopal vse tri sinove. Enega so izvlekli mrtvga, druga dva, pridna dijaka, pa se borita s smrtjo v krški bolnici.

Gimnazija v Novem mestu se preosnuje s pričetkom šolskega leta 1919/20 v realno gimnazijo pričenši s I. do III. razredom.

V Rogaški Slatini je danes že nad 2000 gostov, a še je prostora približno za toliko. Cene so razmeroma nizke, ker lahko gost udobno stanuje ter ima izborna hrana za 50 do 60 kron dnevno. Za razvedrilo skrbi stalna godba in razni koncerti, gledališčne predstave itd.

V Šmarju pri Jelšah se je ustanovila Gospodarska zadruga za celi okraj. Zadruga bo nakupovala gospodarske potrebščine za člane ter razpečavala kmetijske pridelke. Načelnik zadruge je dr. Iv. Zabukovšek.

Sokol v Šoštanju opozarja ponovno vsa društva na proslavo društvene 10letnice dne 7. septembra, o kateri priliki se vrši v Šoštanju okrožni zlet Celjske Sokolske župe. Ta dan bodi praznik našega dela, obenem dan manifestacije sokolskega junaškega poleta! Kličemo vas, bratje in sestre, da praznujete z nami ta pomembni dan in nagradite z obilo udeležbo oživljajoči in ogrevajoči idealizem naše mladine. Zdravo!

Prva slovenska kavarna v Ptujju se imenuje »Balkan«. Lastnik je domači Slovenec Janko Vučak.

Plovba po Dravi zopet dovoljena. Dovoljenje za plovbo po Dravi daje na pismene prošnje mariborsko okrajno glavarstvo.

V Ljutomeru se otvori že to jesen meščanska šola v poslopju bivše šulferajnske šole.

Nezadovoljni nemški učitelji. Iz Trsta je pribežalo v Nemško Avstrijo 50 nemških učiteljev. Nemška vlada pa nima za nje služeb, ker je že vse oddala raznim odpadnikom šulferajnskih šol. Omenjene učitelje iz Trsta so spravili v begunsko taborišče v Vagni pri Lipnici, kjer obupno jadikujejo. Sploh so v Nemški Avstriji že vsa službena mesta prenapolnjena ter vlada med izobraženci, ki so se vrnili iz Jugoslavije, pravcata beda in pomanjkanje. Sedaj šele spoznavajo nekdanji hujskači in rogovileži med nami, da so zamorci, ki so svojo dolžnost opravili, a sedaj lahko gredo.

Koroškim Nemcem se toži po Jugoslaviji. Na zborovanju nemških soc. demokratov dne 6. t. m. v Beljaku so govorniki dokazovali, da so onstran naše demarkacijske črte na Koroškem obupne gospodarske razmere. Kmetje nočejo ničesar prodajati, a oblasti so brez moči in ugleda. Zborovalci so sklenili, da pokličejo delavstvo v boj, ako koroška vlada ne stori vsega potrebnega, da se gospodarske in politične razmere takoj zboljšajo.

V celovski okolici, kolikor je imajo zasedene Nemci, so začeli rekvirirati razna živila. Kmetje se upirajo ter splošno groze, da bodo glasovali za Jugoslavijo, kjer ni take beračije.

V Guštanju se je ustanovilo telovadno društvo Sokol. Kot prva ustanovnika sta pristopila brata Andrej in France Oset.

Cerkvena uprava na slov. Koroškem. Za slovenski del Koroške je ustanovljen generalni vikarijat s sedežem v Dobri vasi. Za generalnega vikarja je imenovan ondotni prošt Mat. Randl, za tajnika pa župnik Laser iz Brnce.

V Slovenjemgradu je prevzel v najem Schullerjev hotel takozvani »Sandwirt« znan narodni boritelj g. And. Oset, ki je bil na Koroškem v Tolstem vrhu ob priliki nemškega vpada popolnoma oplenjen in uničen. V hotelu, ki se bo poslej imenoval »Beograd« je tudi kavarna in mesarija. Na razpolago so tudi sobe za tužce in vozniki. Vsem bližnjim in daljnim Slovencem ter potnikom novo urejeno podjetje najbolje priporočamo. G. Oset bo imel v hotelu tudi veletrgovino z vinom ter bode imel vsak čas na razpolago najboljša

vina na drobno in na debelo. Gostilničarji se naj otresejo nemških vinskih trgovcev in potnikov ter naj naročajo od domačih jugoslovanskih vinskih trgovin, ki jim bodo gotovo vsaj jednako dobro postregle kakor nemški judovski trgovci in agenti.

V Št. Pavlu v Labudski dolini je po odhodu naših čet zavladalo splošno pomanjkanje. Prej so se povsod dobivale žemlje, sedaj še skorje črnega kruha ni dobiti. Benediktinsko gimnazijo so morali predčasno zapreti zaradi pomanjkanja živil.

Prvi narodni tabor v Prekmurju se je vršil pretečeno nedeljo v Belatincih. Ljudstva se je zbralo od vseh strani do 12.000. Cerkveno slavnost na prostem je opravil prof. dr. Kovačič iz Maribora, najboljši poznavalec slov. Prekmurja, član naše mirovne delegacije v Parizu. Na shodu so govorili podpolkovnik Uzorinac, dr. Lajšič, dr. Kovačič, Viktor Kukovec, Tone Vahtar, župnik Klekl, legijonar Sokolov i, dr. Tabor je vodil domačin, dijak-legijonar Godina. Ljudstvo je vse srečno v osvobojeni in zedinjeni domovini.

Italijani za istrske »Romune«. V Čičeriji žive neki priseljenci iz Romunije, ki pa danes govorijo le neko mešanico hrvatskega narečja. Vendar pa Italijani hočejo te ljudi kazati svetu kot pristne Romune, torej jezikovno sopleme. Nedavno so priredili Italijani iz Trsta med »Romuni« zborovanje, na katerem pa so govorniki razpravljali v italijansko-hrvatskem narečju torej v domači govornici istrskih Čičev, ker »Romuni« drugega jezika ne razumejo.

Povišane cene v brivskem obrtu. Z ozirom na to, da so brivci kljub vsestranski draginji za svoje delo le enkrat za malenkostno svoto cene zvišali in z ozirom na to, da se cene v brivskem obrtu v vsih drugih krajih večje, kakor tudi z ozirom na to, da je obstanek brivcev vsled vedno naraščajoče draginje resno ogrožen, so člani podpisane zadruge prisiljeni, da cene za postrežbo sedanjemu času primerno zvišajo. Nove cene, ki so stopile v veljavo 1. avg. 1919, so sledeče: Briti 2 K, briti in česati 2 K 50 v, glavo briti 4 K, glavo umiti 3 K, vrat briti 1 K, lase vstriči s strojem 2 K, na frizuro 3 K, lase kodrati 4 K, lase osušiti z aparatom 1 K, brke izvleči 60 vin., prirezovanje brade 2 K. Vse druge zahteve se posebej zaračunajo. Za postrežbo izven hiše in striženje las v soboto, na praznik in dan pred praznikom se računa dvojna cena. Brivnice so vsak dan odprte od 7. ure zjutraj do pol 13. od pol 14. do 19. V soboto in dan pred praznikom do 20 ure zvečer. Na praznik so brivnice odprte od 7. do 12. ure. Če delo trpi dalje, kakor so določene ure, se za pokritje stroškov cene primerno zvišajo. Vsak brivski mojster je proti globi dolžan držati se omenjenih cen, reda in istega dosledno držati. — Deželna zadruga brivcev in vlasularjev za Slovenijo s sed. v Ljubljani

Književnost.

V založbi »Narodne knjižnice« je izšla povest odličnega pisatelja in priljubljenega pripovedovalca Vl. Levstika, »Gadjegnezdo«, povest iz dni trpljenja in nad. Snov je zajeta iz onih težkih časov, ko se je bližala vojna, ko se je vnel boj na severu in jugu in ko je naš slovenski rod trpel toliko krivic in preganjanja, da je skoro omagal pod težkim križem, ki so mu ga sovražniki naložili na njegove nedolžne rame. Z mojstrsko roko oriše pisatelj v osebi matere Kastelke, slovenske žene, kremenitega, jekleneega značaja in neizkončne ljubezni do svojih otrok in svoje zemlje značaj živega slovenskega rodu, ki je v svoji neskončni veri, neomajnem upanju in iskreni ljubezni, ter oprt na svojo zvesto pravico-resnico izvojeval zmago. Pričujoča povest ni suhoparno pisana zgodovina, nego je umetniško tako dovršena, da jo brez pomisleka lahko postavimo ob stran Cankarjevim »Podobam iz sanj«.

Zadnje vesti.

Romunski prestolonaslednik se je odpo-vedal prestolu zase in za svoje potomce, kar je pisмено sporočil očetu - kralju.

Madžari proti Avstriji. Te dni je hotela Avstrija zasesti ogrske pokrajine, ki mejijo ob nemško Štajersko, posebno Železno županijo. Proti temu so nastopili Madžari z vso ostrostjo ter trumoma zapirajo tiste nemške kmete, ki so se izrekli za priklopitev k Avstriji.

Pomanjkanje premoga v Avstriji je tako veliko, da so se morali ustaviti celo vlaki z najpotrebnejšimi živili. V par dneh bodo morali na Dunaju ustaviti obrat elektrarne in plinarne.

Nadvojvoda Jožef odstopi. Diktator Madžarske nadvojvoda Jožef je na pritisk socialistov izjavil, da je pripravljen odsto-

piti ter imenovati koalicijsko vlado. Najbrže prevzame vrhovno poveljstvo madžarske armade.

Hrvatski Prekmurci so izdali v zagrebških listih oklice na jugoslovansko armado, naj tudi te osvobodi, ker jih živi nad 50.000 pod madžarsko strahovlado.

Izhaja vsak petek.

Naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K.
Posamezna številka 30 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Sočna ulica št. 6, pritličje desno.
Inserati po dogovoru.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.
Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.
Izdaja: Konsorcij »Domovine«.

Odprl sem hotel „Beograd“

(dosedaj Sandwirt)

v Slovenjem gradcu,

kjer se nahaja gostilna, kavarna, mesarja, prenočišča, kegljišče, krasen vrt in se dobe vozniki na vse strani. — Točil bom vedno najboljša vina in pivo ter kavo. Vsak čas se bodo dobila mrzla in topla jedila. — Imel bom na zalogi vino vseh vrst v sodih in steklenicah ter sadjevec na drobno in na debelo za razpošiljanje od 56 l naprej.

Za obilen obisk in naročila se priporoča

ANDREJ OSET

hotel „Beograd“, Slovenji gradec.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Štečajno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno-inženirske stroke. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica . K 15.000.000.—
Rezervni fondl . . . K 4.000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz in valut. Vnovčevanje kuponov, izžrebanih zastavnih pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

Promese k vsakemu žrebanju.

Posojila na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje

vrednostnih papirjev v hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica avstrijske državne loterije.

Na Vrhniki

v bivši Bučarjevi hiši bova koncem tega meseca pričela nadaljevati trgovino z vsakovrstnim blagom s kar mogoče nizkimi cenami, vsled česar se priporoča cenj. občinstvu za obilen obisk.

Z odličnim spoštovanjem

J. M. KRANJC.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga s neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1.100.000.

Hranilne vloge K 42.000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Izvrstne poljedelske stroje

in
vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

Drogerija!

Fotomanufaktura!

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Krma in Mastin.

Če živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast, meso, jajca, mleko. To se doseže, ako prmešamo krmi enkrat na teden pest praška **Mastin**. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmila, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek **Mastin** je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo **Mastin**, ki ga enkrat požkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška **Mastin** zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme **Mastin** prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici **Mastina**, to je

lekarnar Trnava v Ljubljani

5 zavojev (paketov) **Mastina** za 17.50 K poštine prosto na dom. Od tam se pošlje **Mastin** s prvo pošto na vse kraje sveta.

∴ Naročajte in širite ∴

DOMOVINO

ki stane letno 12 K, pol-
letno 6 K, mesečno 1 K.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vijudno vabi in se priporoča

Tvrdka F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica šte. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog . . . . . K 80,000.000
in rezervnega zaklada . . . . . „ 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

**V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.**

Delniška glavica: K 30,000.000.

Jadranska banka Podružnica Ljubljana.

Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zader, Ekspozitura Kranj.

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prezema:

Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov:

JADRANSKA.

Telefon št. 257.